

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 77)

Adana Milletvekili Halit Dağlı'nın, 3167 Sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanununun 16 ncı Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/69)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

3167 Sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkındaki Kanununun 16 ncı Maddesinin 2 nci fıkrasının değiştirilmesine dair Kanun teklifim ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygıyla arz ederim.

30.12.1991

Halit Dağlı
Adana

GENEL GEREKÇE

Kambiyo senetleri arasında yer alan "Çek", ticarî hayatta ve günlük yaşamımızda para yerine kullanılan bir ödeme aracıdır.

Çekin hukukî özellikleri ve doğurduğu sonuçlar, Türk Ticaret Kanununun 692-735 inci maddeleri arasında düzenlenmiş olmakla birlikte; karşılıksız çek kullanımını önleyici etkin yaptırımlar bu maddelerde öngörülmediği için, 19.3.1985 gün ve 3167 sayılı "Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanun" yürürlüğe konulmuştur.

3167 sayılı Kanunun kabulünden önce, karşılıksız çek keşide etme fiili, T.B.M.M.'nin eski bir yorum kararına dayanılarak, dolandırıcılık suçu olarak kabul edilmiş ve uzun yıllar bu doğrultuda uygulama yapılmışsa da Türk Ceza Kanununun 503 üncü maddesinde düzenlenen dolandırıcılık suçunun unsurlarının kanıtlanmasındaki zorluk nedeniyle, kötü niyetli çek keşidcileri hakkında açılan kamu davalarının çoğu, beraatle sonuçlanmıştır.

Gerek Türk Ticaret Kanunundaki hükümlerin, gerekse Türk Ceza Kanunundaki 503 üncü madde hükmünün yetersizliği nedeniyle, çek hamillerini koruma amacı ile 1972 tarihli Fransız Çek Yasasından esinlenerek, 3167 sayılı Yasa, yürürlüğe konulmuştur.

3167 sayılı Kanununun 16 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında, karşılıksız çek keşide etme suçları, çek hamilinin şikâyetine bağlı tutulmuş ve hükmün kesinleşmesine kadar, şikâyetten vaz geçme, geçerli sayılmıştır.

3167 sayılı Kanun ile ilgili Hükümet Tasarısında, hükmün kesinleşmesinden sonra dahi, şikâyetten vaz geçmenin geçerliliği kabul edildiği halde, T.B.M.M.'de yapılan bir değişiklikle, vaz geçmenin geçerliliği, hükmün kesinleşmesine kadar geçen süreç ile sınırlı tutulmuştur.

Anılan yasanın amacının, çek hamillerini korumak ve bunların çeki bağlı haklarına kavuşmalarını sağlamak olmasına karşın, uygulamada bazı kötü niyetli çek hamillerinin, şikâyetlerinden vaz geçmek için, keşidcilerden astronomik meblağlar talep ettikleri ve bu haklarını, bir tür şantaj aracı olarak kullandıkları görülmektedir.

Uygulamada görülen bu sakıncaları ortadan kaldırmak amacı ile 3167 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında değişiklik yapılması, zorunlu görülmüştür. Yapılan bu değişiklikle iki önemli yenilik getirilmektedir.

a) Şikâyetten vaz geçme, hükmün kesinleşmesinden sonra dahi geçerli kılınarak, binlerce kişinin cezaevlerine girmesi önlediği gibi, zina suçu gibi, takibi şikâyete bağlı suçlardaki vaz geçmenin, hükmün kesinleşmesinden sonra dahi geçerli olduğu bazı suçlara ilişkin ilkeler arasında da paralellik sağlanacaktır.

b) Yasanın temel amacı, çek hamillerini korumak ve onların mağduriyetlerini önlemek olduğuna göre, çek keşidecisine, soruşturmanın her aşamasında ve hükmün kesinleşmesinden sonra dahi, çek bedelinin % 10 tutarındaki tazminat ve çekin keşide tarihinden itibaren hesap edilecek gecikme faizi ile birlikte hamil adına muhatap bankaya veya herhangi bir şubesine yatırılması halinde, kamu davasının, eğer hüküm kesinleşmiş ise, cezanın ortadan kaldırılmasına, vaz geçme şartı aranmaksızın olanak sağlanmıştır.

Esasen böyle bir hüküm, düzeltme hakkı ile ilgili olarak, 16 ncı maddenin 2 nci fıkrasının son cümlesinde de yer almış bulunmaktadır.

16 ncı maddede geçen "gecikme faizinden" maksat, T. C. Merkez Bankasının kısa vadeli krediler için öngördüğü reeskont faizidir.

Uygulamada görülen aksaklıkları ve yakınmaları gidermek, belli tür suçlar için öngörülen ilkelerde yeknesaklığı sağlamak amacı ile işbu kanun teklifi hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

1. Kanunun 1 inci maddesi ile 3167 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin 2 nci fıkrasının 2 nci cümlesi değiştirilerek, şikâyetten vaz geçmenin geçerliliği, hükmün kesinleşmesinden sonrasına da teşmil edildiği gibi, keşideciye, çek bedelinin karşılıksız kalan kısmının % 10 tazminatı ve keşide tarihinden itibaren işleyecek gecikme faizi ile birlikte muhatap bankaya, hamil adına yatırılması halinde de, vaz geçme şartı aranmaksızın, kamu davasının ve cezanın ortadan kaldırılmasına olanak sağlanmak suretiyle, uygulamada görülen haksızlıklar ve yakınmalar giderilmiştir.

2. 2 nci madde, yürütme ile ilgilidir.

3. 3 üncü madde, yürürlük tarihi ile ilgilidir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No. : 2/69

Karar No. : 17

28.4.1992

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adana Milletvekili Halit Dağlı'nın; 3167 sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanunun 16 ncı Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi Adalet Bakanlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla Komisyonumuzca incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 1 inci maddesi ile değiştirilen 3167 sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkındaki Kanununun 16 ncı maddesinin ikinci fıkrasının başında yer alan “Madde 16 - Fıkra 2” ibaresi kanun tekniğine uygun görülmediğinden metinden çıkarılmış, aynı gerekçe ile 3 üncü madde 2 nci madde olarak, 2 nci madde 3 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
<i>Cemal Şahin</i>	<i>Ali Yalçın Öğütcan</i>
Çorum	Adana
Sözcü	Kâtip
<i>Bahattin Elçi</i>	<i>Ali Rıza Gönül</i>
Bayburt	Aydın
Üye	Üye
<i>Cemil Erhan</i>	<i>Cemalettin Gürbüz</i>
Ağrı	Amasya
Üye	Üye
<i>Baki Tuğ</i>	<i>Hali Şuğın</i>
Ankara	Ankara
Üye	Üye
<i>Esat Canan</i>	<i>Elaattin Elmas</i>
Hakkâri	İstanbul
Üye	Üye
<i>Halil Orhan Ergüder</i>	<i>Ahmet Dökülmez</i>
İstanbul	Kahramanmaraş
Üye	(Çekinsler)
<i>Hasan Afşar</i>	Üye
Konya	<i>Nezhat Ercan</i>
	Sakarya
	Üye
	<i>Mehmet Fevzi Şihanloğlu</i>
	Şanhurfa

ADANA MİLLETVEKİLİ HALİT DAĞLI'NIN TEKLİFİ

3167 Sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanunun 16 ncı Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi

MADDE 1. — 3167 sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkındaki Kanunun 16 ncı maddesinin 2 nci fıkrası, aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 16. — Fıkra 2. Bu fiillerden dolayı takibat yapılması çek hamilinin şikâyetine bağlıdır. Şikâyetten vaz geçmekle, kamu davasının ve cezanın ortadan kaldırılmasına karar verileceği gibi, keşidecinin çek bedelinin karşılıksız kalan kısmını % 10 tazminatı ve gecikme faizi ile birlikte muhatap bankaya veya herhangi bir şubesine yatırmış bulunması halinde de, vaz geçme şartı aranmaksızın, kamu davasının ve cezanın ortadan kaldırılmasına karar verilir. Fiili işleyenin 8 inci maddeye göre düzeltme hakkını kullanmak suretiyle hamilin zararını karşılamış olması veya düzeltme hakkı yoksa, anılan maddede belirtilen müddet içinde çek bedelinin karşılıksız kalan kısmını % 10 tazminatı ve gecikme faizi ile birlikte muhatap bankaya veya herhangi bir şubesine yatırmış bulunması halinde şikâyet hakkı doğmaz.”

MADDE 2. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 3. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

3167 Sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanunun 16 ncı Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi

MADDE 1. — 3167 sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanunun 16 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu fiillerden dolayı takibat yapılması çek hamilinin şikâyetine bağlıdır. Şikâyetten vazgeçmekle, kamu davasının ve cezanın ortadan kaldırılmasına karar verileceği gibi, keşidecinin çek bedelinin karşılıksız kalan kısmını % 10 tazminatı ve gecikme faizi ile birlikte muhatap bankaya veya herhangi bir şubesine yatırmış bulunması halinde de vâçgeçme şartı aranmaksızın, kamu davasının ve cezanın ortadan kaldırılmasına karar verilir. Fiili işleyenin 8 inci maddeye göre düzeltme hakkını kullanmak suretiyle hamilin zararını karşılamış olması veya düzeltme hakkı yoksa, anılan maddede belirtilen müddet içinde çek bedelinin karşılıksız kalan kısmını % 10 tazminatı ve gecikme faizi ile birlikte muhatap bankaya veya herhangi bir şubesine yatırmış bulunması halinde şikâyet hakkı doğmaz.”

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

